

VOZVL

Beleidsplan burgerschap

Zwin College 2024-2026

Inhoud

Inleiding	2
Visie op burgerschap	3
Curriculum	4
Programma	6
Burgerschap per vak	6
Extra curriculaire activiteiten	9
Resultaten	23
Professionalisering	25
Kwaliteitszorg	26
Bijlage 1 Inspectiekader: basiswaarden en basisvaardigheden.....	27

Inleiding

“Bevordering van actief burgerschap en sociale cohesie is belangrijk. Daardoor kunnen mensen, jong en oud, in Nederland op een prettige manier samenleven. Burgerschapsonderwijs draagt daaraan bij door het bevorderen van kennis over de basiswaarden van de democratisch rechtsstaat en het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die daarvoor nodig zijn” (Onderwijsinspectie, 2023).

Met bovenstaande tekst beschrijft de onderwijsinspectie de wettelijke opdracht die scholen opgedragen is om uitvoering te geven aan burgerschapsonderwijs. De invoering van de wet betekende niet dat onze school plots allerlei activiteiten moest gaan ontwikkelen in dit kader, want het Zwin College had zichzelf van oudsher al de opdracht gegeven werk te willen maken van de vorming van onze leerlingen om hen daarmee volwaardig maatschappelijk te kunnen laten functioneren.

Wel leidde de wet tot een heroriëntatie op visie, doelen en activiteiten en de wijze waarop alle betreffende onderwijsactiviteiten zich tot elkaar verhouden. Daarvoor hebben we het beleidsplan burgerschap opgesteld.

In dit plan beschrijven we onze visie op burgerschapsonderwijs, welke doelen we daarbij stellen, hoe we die doelen denken te bereiken en welke resultaten we daarbij verwachten. Tevens geven we aan hoe we het geheel kwalitatief borgen en hoe we samenwerken met de omgeving.

Michelle Roose

Algemeen directeur

Visie op burgerschap

Onze school draagt zorg voor de algemene persoonlijke ontwikkeling van elke leerling door binnen een cultuur van uitgedragen normen en waarden een leerling respectvol te benaderen en te waarderen. We zijn er ons van bewust dat de afronding van de schoolloopbaan in het voortgezet onderwijs slechts een tussenstap is in die ontwikkeling en dat onze verantwoordelijkheid verder gaat dan het zorg dragen voor een goede afsluiting. We bereiden onze leerlingen immers voor op een zelfstandig functioneren in de maatschappij als participierend (democratisch) burger.

Naast het leren verwerven van kennis en vaardigheden, verstaan we onder goed onderwijs zeker ook het zorg dragen voor het welbevinden van leerlingen; alleen dan is een leerling in staat om volwaardig te kunnen groeien. Dat vraagt niet alleen om een veilige leeromgeving, persoonlijke interactie en passende ondersteuning, maar ook zicht op en vertrouwen krijgen in eigen kunnen (competentie). Met die vaardigheden bereiden we leerlingen voor op de toekomst.

Naast de algemene vorming tot een volwassen participant in onze samenleving vraagt dit van ons onderwijs aanvullende of verrijkende activiteiten in het kader van 'burgerschap'.

We ambiëren onze schoolomgeving ook een thuis te laten zijn. Allereerst kan een schoolomgeving alleen als veilig ervaren worden als onze leerlingen ruimte ervaren om een invulling te geven aan (het ontdekken van) een eigen identiteit, waar respect voor de ander het uitgangspunt is in het sociale verkeer en waar dus verschillen in o.a. sekse, afkomst, kleur en geaardheid geaccepteerd worden.

Naast de meer individuele invalshoek 'jij en ik', kent ons burgerschapsonderwijs ook de meer collectieve dimensie 'wij', waarbij we leerlingen sociale competenties laten verwerven en leren samenleven binnen én buiten de school. Als vanzelfsprekend bieden we hun daarbij handvatten om op een gegeven moment te kunnen handelen als volwaardig burger in onze democratische maatschappij. Daar gelden weer zaken als vrijheid van meningsuiting, inspraak, opkomen voor belangen en democratisch handelen. Zaken die ervaren en geoefend moeten worden. Onze school kan daarmee beschouwd worden als *oefenplaats voor democratie*.

Curriculum

Vanuit onze visie willen we dat onze leerlingen kennis, ervaringen en vaardigheden opdoen in het kader van burgerschapsonderwijs. We bieden het burgerschapsonderwijs aan in zes leerlijnen. Bij iedere leerlijn is een leerdoel geformuleerd. De basiswaarden en basisvaardigheden vanuit het inspectiekader zijn ondergebracht in de verschillende leerlijnen (zie bijlage 1).

De 6 leerlijnen

Ons burgerschapsonderwijs vindt geïntegreerd plaats, m.a.w. er is geen apart vak 'burgerschap', maar de betreffende onderwijsactiviteiten vinden plaats op alle afdelingen gedurende alle leerjaren tijdens verschillende lessen en overige activiteiten. Bepaalde leerlijnen lenen zich meer voor een of meerdere vakgebieden, in andere gevallen zijn het juist de buitenschoolse activiteiten die hierbij van belang zijn. Hieronder beschrijven we de doorlopende leerlijnen:

1. Leerlijn democratie

Leerdoel: Kennis van democratische principes. Leerlingen moeten begrijpen wat democratie is, hoe het werkt en welke rechten en plichten ermee gepaard gaan. Ze moeten inzicht hebben in het belang van vrije verkiezingen, vrijheid van meningsuiting, de scheiding der machten en de bescherming van mensenrechten.

De leerlijn democratie wordt opgebouwd door leerlingen in de onderbouw kennis op te laten doen van het democratische systeem. Daarbij vinden verkenningen plaats op onze instituten (lokale en landelijke overheid, rechtsstaat) en aspecten als vrije verkiezingen. Er wordt kennis gemaakt met dergelijke instituten door deze ter plaatse te bezoeken. Vanuit de kennis van het functioneren van het democratische systeem wordt de leerlijn opgebouwd met vraagstukken als mensenrechten en in het bijzonder vrouwen- en kinderrechten.

2. Leerlijn participatie

Leerdoel: Actieve deelname aan de samenleving. Leerlingen moeten worden gestimuleerd om actieve burgers te worden en deel te nemen aan hun lokale, nationale en internationale gemeenschappen. Dit omvat het begrijpen van de waarde van vrijwilligerswerk, deelname aan maatschappelijke organisaties en het betrokken zijn bij besluitvormingsprocessen.

Deze leerlijn is vooral gericht op het stimuleren van actief burgerschap in een democratische samenleving. In eerste instantie verwerven leerlingen de vaardigheid om een mening te durven en kunnen formuleren en leren daarbij te luisteren en respect te tonen voor de ander. Daarna leren leerlingen informatie te verwerven (zie leerlijn ict-vaardigheden) en een standpunt te formuleren, waarbij leerlingen de vaardigheid verwerven om kwesties vanuit verschillende posities en achtergronden te benaderen. Tenslotte worden deze vaardigheden geoefend in 'democratische' situaties, zowel binnen en buiten de school. Een specifiek onderdeel binnen deze leerlijn vormt de maatschappelijke stage, waarbij leerlingen een actieve bijdrage leveren aan hun directe omgeving in het kader van maatschappelijk belang.

3. Leerlijn sociale vaardigheid

Leerdoel: Sociale en interculturele vaardigheden. Leerlingen moeten leren om te gaan met diversiteit en respectvolle interacties te hebben met mensen met verschillende culturele achtergronden, religies, etniciteiten, geardeerdheid en levenswijzen. Ze moeten vaardigheden ontwikkelen zoals luisteren, empathie tonen, conflicten oplossen en samenwerken.

Binnen deze leerlijn komen vooral vaardigheden aan bod die nodig zijn om maatschappelijk en sociaal te kunnen functioneren en om een sociaal veilige omgeving te kunnen realiseren.

De onderwijsactiviteiten zijn in eerste instantie gericht op kennismaken en teambuilding. Daarna wordt gewerkt aan het creëren van een veilige omgeving door o.a. aandacht te besteden aan de thema's pesten en samenwerken.

4. Leerlijn informatie

Leerdoel: Kritisch denken en mediawijsheid. Leerlingen moeten in staat zijn om informatie kritisch te evalueren, bronnen te verifiëren en nepnieuws te herkennen. Ze moeten begrijpen hoe media werken, inclusief sociale media, en zich bewust zijn van de invloed ervan op de publieke opinie en het democratische proces.

Leerlingen verwerven ict-vaardigheden om te kunnen werken met gangbare programma's. Mediawijsheid speelt hierbinnen een belangrijke rol, waarbij leerlingen kennis verwerven over media-aspecten op het internet (bijv. fake news en social media) en leren op welke wijze informatie beoordeeld kan worden op mate van objectiviteit. In de bovenbouw wordt daarbij meer specifiek ingezoomd op ethische en maatschappelijke vraagstukken inzake toepassing van ict.

5. Leerlijn diversiteit

Leerdoel: Burgerschapsverantwoordelijkheid. Leerlingen moeten verantwoordelijkheid nemen voor hun acties en de consequenties ervan begrijpen, zowel op persoonlijk niveau als op het niveau van de samenleving. Ze moeten ethische normen en waarden ontwikkelen, zoals eerlijkheid, tolerantie, respect voor anderen en zorg voor het milieu. Binnen deze leerlijn staat het omgaan met diversiteit centraal en daarbij komen maatschappelijke thema's aan bod als racisme, seksisme en lhbtq+. De leerlijn bevat zowel een oriënterend karakter (verkenning van thema's) als elementen van persoonlijke ontwikkeling (omgaan met diversiteit).

6. Leerlijn wereldburger

Leerdoel: Mondiale bewustwording: Leerlingen moeten begrip hebben van mondiale vraagstukken, zoals armoede, ongelijkheid, mensenrechten, klimaatverandering en duurzaamheid. Ze moeten de onderlinge afhankelijkheid van landen en culturen begrijpen en nadenken over hun rol als wereldburgers.

Deze leerlijn bevat zowel de invalshoek duurzaamheid (hoe ga ik om met onze wereld) als de invalshoek contact met de wereld. Leerlingen verwerven kennis van mondiale vraagstukken en worden uitgedaagd om hierover standpunten te bepalen en oplossingen te formuleren. Leerlingen verwerven kennis over andere culturen en landen en leggen contact met leeftijdsgenoten in het buitenland, om daarmee zicht te krijgen op effecten van andere culturen en politiek-maatschappelijke situaties.

Programma

Burgerschap per vak

Op basis van de leerdoelen en de leerlijnen vinden op alle afdelingen en leerjaren activiteiten plaats in het kader van burgerschap. Deze zijn samengevat in onderstaande overzicht. De tabellen zijn geordend op niveau en leerjaar. Per niveau en leerjaar staan de vakken genoteerd die aansluiten op de doorlopende leerlijn burgerschap. De concrete invulling per vak is te vinden in de Team omgeving in de map [Burgerschapsonderwijs](#)

VMBO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 1	
Democratie	Engels, Geschiedenis, LO, Nederlands
Participant	Engels, LO
Sociaal	Zwinkvak, Biologie, Engels, Nasktech, Frans, Geschiedenis, BV, LO, Wiskunde, Nederlands
Informatie	Zwinkvak, BV, Wiskunde, Nederlands
Diversiteit	Biologie, Engels, Geschiedenis, LO, Nederlands
Wereld	Aardrijkskunde, Engels, Frans, Geschiedenis, LO, Nederlands

VMBO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 2	
Democratie	Aardrijkskunde, Economie, Engels, Geschiedenis, Levensbeschouwing, LO, Nederlands
Participant	Engels, Levensbeschouwing, LO, Nederlands
Sociaal	Biologie, Duits, Economie, Engels, Nasktech, Geschiedenis, Levensbeschouwing, BV, LO, Nask1, Wiskunde, Nederlands
Informatie	Biologie, Economie, Frans, Levensbeschouwing, BV, Nask1, Wiskunde, Nederlands
Diversiteit	Biologie, Economie, Engels, Geschiedenis, Levensbeschouwing, LO
Wereld	Aardrijkskunde, Biologie, Duits, Engels, Geschiedenis, Levensbeschouwing, LO, Nask1

VMBO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 3	
Democratie	Duits, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, LO/LO2, VKR
Participant	Biologie, Economie, Engels, Frans, Maatschappijleer, D&P, LO/LO2, VKR, Nederlands
Sociaal	Biologie, Duits, Economie, Engels, Frans, Maatschappijleer, BV, D&P, LO/LO2, Nask2, VKR, Wiskunde
Informatie	Biologie, Economie, Frans, BV, D&P, Nask1, Nask2, VKR, Wiskunde, Nederlands
Diversiteit	Biologie, Engels, Frans, Geschiedenis, D&P, LO/LO2, VKR
Wereld	Aardrijkskunde, Biologie, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, D&P, LO/LO2, Nask1, Nask2, VKR

VMBO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 4	
Democratie	Aardrijkskunde, Duits, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, LO/LO2, VKR

Participant	Biologie, Duits, Economie, Engels, Frans, Maatschappijleer, D&P, LO/LO2, VKR, Nederlands
Sociaal	Biologie, Duits, Engels, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, D&P, LO/LO2, Nask1, Nask2, VKR, Wiskunde
Informatie	Biologie, Engels, Frans, Geschiedenis, BV, D&P, Nask2, VKR, Wiskunde, Nederlands
Diversiteit	Biologie, Engels, Frans, Maatschappijleer D&P, LO/LO2, VKR
Wereld	Aardrijkskunde, Biologie, Duits, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, D&P, LO/LO2, Nask1, Nask2, VKR

HAVO/VWO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 1	
Democratie	Engels, Geschiedenis, LO
Participant	Engels, LO
Sociaal	Zwinkvak, Biologie, Engels, Nasktech, Frans, Geschiedenis, BV, LO, Wiskunde
Informatie	Zwinkvak, BV, Wiskunde
Diversiteit	Biologie, Engels, Geschiedenis, LO
Wereld	Aardrijkskunde, Engels, Frans, Geschiedenis, LO

HAVO/VWO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 2	
Democratie	Aardrijkskunde, Engels, Geschiedenis, Levensbeschouwing, LO
Participant	Zwinkvak, Engels, Levensbeschouwing, LO, Nederlands
Sociaal	Zwinkvak, Biologie, Engels, Levensbeschouwing, BV, LO, Natuurkunde, Wiskunde
Informatie	Zwinkvak, Biologie, Frans, Levensbeschouwing, BV, Wiskunde
Diversiteit	Biologie, Duits, Engels, Levensbeschouwing, LO
Wereld	Zwinkvak, Aardrijkskunde, Biologie, Duits, Engels, Geschiedenis, Levensbeschouwing, LO, Natuurkunde

HAVO/VWO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 3	
Democratie	Engels, Duits, Geschiedenis, LO
Participant	Biologie, Engels, Frans, LO, Nederlands
Sociaal	Biologie, Engels, Frans, Geschiedenis, BV, LO, Scheikunde, Wiskunde
Informatie	Biologie, Duits, Economie, Engels, Frans, BV, Scheikunde, Wiskunde
Diversiteit	Aardrijkskunde, Biologie, Duits, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, LO
Wereld	Aardrijkskunde, Biologie, Duits, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, LO, Natuurkunde, Scheikunde

HAVO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 4	
Democratie	Engels, Bedrijfseconomie, Geschiedenis, Maatschappijleer, LO/BSM, Natuurkunde
Participant	Duits, Economie, Engels, Bedrijfseconomie, Maatschappijleer, LO/BSM, Nederlands
Sociaal	Biologie, Economie, Engels, Bedrijfseconomie, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, CKV, LO/BSM, Wiskunde, Scheikunde
Informatie	Bedrijfseconomie, CKV, Economie, Wiskunde, Scheikunde
Diversiteit	Aardrijkskunde, Biologie, Engels, Frans, Geschiedenis, CKV, LO/BSM
Wereld	Aardrijkskunde, Biologie, Duits, Economie, Engels, Bedrijfseconomie, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, LO/BSM, Natuurkunde, Scheikunde

HAVO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 5	
Democratie	Economie, Engels, Geschiedenis, Maatschappijleer, LO/BSM
Participant	Economie, Engels, Maatschappijleer, LO/BSM, Nederlands
Sociaal	Biologie, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, LO/BSM, Wiskunde, Scheikunde
Informatie	Bedrijfseconomie, CKV, Wiskunde, Scheikunde, Nederlands
Diversiteit	Duits, Engels, Frans, Geschiedenis, CKV, LO/BSM
Wereld	Aardrijkskunde, Biologie, Duits, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, Natuurkunde, Scheikunde

VWO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 4	
Democratie	Economie, Engels, Bedrijfseconomie, Geschiedenis, Maatschappijleer, LO/BSM, Natuurkunde
Participant	Economie, Engels, Bedrijfseconomie, Frans, Maatschappijleer, LO/BSM, Nederlands
Sociaal	Biologie, Duits, Economie, Engels, Bedrijfseconomie, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, CKV, LO/BSM, Wiskunde, Scheikunde
Informatie	CKV, Wiskunde, Scheikunde
Diversiteit	Biologie, Engels, CKV, LO/BSM
Wereld	Aardrijkskunde, Biologie, Economie, Engels, Bedrijfseconomie, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, LO/BSM, Natuurkunde, Scheikunde

VWO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 5	
Democratie	Economie, Engels, Geschiedenis, Maatschappijleer, LO/BSM
Participant	Duits, Economie, Engels, Frans, LO/BSM, Nederlands
Sociaal	Biologie, Economie, Engels, Geschiedenis, CKV, LO/BSM, Wiskunde, Scheikunde
Informatie	Bedrijfseconomie, Economie, Wiskunde, Scheikunde
Diversiteit	Biologie, Engels, Geschiedenis, Maatschappijleer, CKV, LO/BSM
Wereld	Aardrijkskunde, Biologie, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, Maatschappijleer, Natuurkunde, Scheikunde

VWO	Vakken die aansluiten op leerlijn burgerschap
Leerjaar 6	

Democratie	Duits, Economie, Engels, Geschiedenis, LO/BSM
Participant	Biologie, Duits, Economie, Engels, Nederlands
Sociaal	Biologie, Economie, Engels, Bedrijfseconomie, Frans, Geschiedenis, LO/BSM, Wiskunde, Scheikunde
Informatie	Biologie, Economie, Frans, Wiskunde, Scheikunde, Nederlands
Diversiteit	Biologie, Engels, Geschiedenis, LO/BSM
Wereld	Aardrijkskunde, Biologie, Duits, Economie, Engels, Frans, Geschiedenis, Natuurkunde, Scheikunde

Extra curriculaire activiteiten

Niet alleen in de vaklessen heeft burgerschap een plaats. Ook in de extra curriculaire activiteiten zijn de leerlijnen verweven. Deze activiteiten tijdens het schooljaar 2023-2024 zijn hieronder beschreven. Het doel is om ieder schooljaar bij te houden welke nieuwe activiteiten georganiseerd worden en welke activiteiten komen te vervallen. Zo hebben wij ieder schooljaar een helder overzicht van de verschillende activiteiten die betrekking hebben tot burgerschap.

Reizen en excursies

Extra Curriculair	Leerlijnen Burgerschap Democratie, Participant, Sociaal, Informatie, Diversiteit, Wereld.	Onderbouwing
Leerjaar -		
Studiereis Rome (v5/v6) (2022-2023) Volgende editie is in het schooljaar 2024-2025.	Sociaal, Diversiteit, Wereld	De reis naar Rome is voor de gymnasiasten van V5 en V6. De leerlingen reizen onder begeleiding van 3 docenten met de trein naar Rome. Tijdens de treinreis moeten de leerlingen overstappen in: Brussel, Keulen, Zurich en Milaan. Wanneer de leerlingen in Rome zijn gearriveerd volgen zij het volgende programma: <ul style="list-style-type: none"> - Wandelroute Marsveld (Pantheon, Trevi fontein). - Sint Paulus en Ostia Antica. - Thermen van Caracalla. - Bezoek aan de Sint Pietersbasiliek en het Vaticaan. - Fietstocht over de Via Appia. - Galleria Borghese. - Palatijnheuvel. - Sint Jan van Lateranen en San Clemente. - Capitolijnse musea en Markthallen van Trajanus. - Colosseum en Forum Romanum.
Studiereis Parijs (h5/v6)	Sociaal, Diversiteit, Wereld	Tijdens de studiereis volgen de klassen H5 en V6 een programma. Dit programma bestaat uit de volgende activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> - Bezoek aan het paleis van Versailles. Er is toegang tot het kasteel en de tuinen.

		<ul style="list-style-type: none"> - Wandeling door Parijs langs de volgende plekken: Palais Garnier, Louvre, Place de la Concorde, Champs Elysees en de Arc de Triomphe. - Bezoek aan het Stade de France. - Fietstocht door Parijs. - Jeu de Boules. - Bezoek aan Musee d'Orsay, Atelier des Lumieres en Centre Pompidou.
Studiereis Ieper (hv4)	Democratie, Sociaal, Diversiteit, Wereld	In het kader van Wereldoorlog I brengen h4/v4 een bezoek aan verschillende begraafplaatsen, het In Flanders Fields Museum, de Menenpoort, de Dodengang en The Last Post. Het bezoek vindt plaats in het kader van de lessen omtrent Wereldoorlog I, een vast onderdeel in het geschiedenisprogramma van zowel havo als vwo. De leerlingen doen kennis op van de politieke situatie in de periode 1914-1918 en wat voor invloed dit conflict heeft op de toenmalige en hedendaagse politiek.
Studiereis Berlijn (vmbo4)	Democratie, Participatie, Sociaal, Diversiteit, Wereld	Tijdens de studiereis volgt vmbo4 een programma. Dit programma bestaat uit de volgende activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> - Fietstour m.b.t. historie en kunst waarbij veel highlights van de stad worden bezocht. - Een bezoek aan de Delight Schuler disco (onder begeleiding). - De Fernsehturm. - Een bezoek aan de Stasi gevangenis inclusief rondleiding. In de Stasi gevangenis werden politieke gevangenen vastgezet in de periode na de tweede wereldoorlog tot aan de val van de muur. - Een bezoek aan concentratiekamp Sachsenhausen. In dit concentratiekampen zijn duizenden onschuldige mensen omgebracht. De leerlingen ontvangen een audiogids met koptelefoon. - Bowlen en avondeten in Erlebniscity te Oranienburg.
Studiereis Amsterdam (hv3)	Sociaal, Diversiteit, Wereld	Het programma van de excursie naar Amsterdam is als volgt: <ul style="list-style-type: none"> - Rijksmuseum of Anne Frank Huis (leerlingen mogen kiezen). - Rondvaart - The Amsterdam Dungeon. <p>Doel van de excursie:</p>

		Onze hoofdstad bezoeken, want veel leerlingen zijn daar nog nooit geweest. Cultuur snuiven (museumbezoek), maar ook plezier maken.
Studiereis Antwerpen (v5)	Sociaal, Diversiteit, Wereld	<p>Bezoek Fort Breendonk De leerlingen bezoeken Fort Breendonk. Dit fort is net voor de eerste wereldoorlog aangelegd ter verdediging van de stad Antwerpen. Tijdens het bezoek vertelt een gids over de strijd tijdens WO1, het interbellum en WO2. Tijdens WO2 is het fort ook gebruikt als doorgangskamp voor politieke gevangenen, verzetsmensen en Joden.</p> <p>Culturele wandeling Antwerpen De leerlingen gaan onder begeleiding van een gids op een boeiende ontdekkingstocht door de levendige wijken van de stationsbuurt en Antwerpen-Noord, waar meer dan 180 verschillende nationaliteiten samenkomen. Terwijl de leerlingen samen met de gids door straten vol multiculturele restaurants en winkels wandelt, passeren ze een prachtige moskee en een fascinerende boeddhistische tempel. De gids bespreekt onderweg de rijke migratiegeschiedenis van Antwerpen vertelt over de diverse culturele gemeenschappen die hier leven.</p> <p>Leerlingen leren over de Marokkaanse, Joodse, Turkse en verschillende Afrikaanse en Aziatische gemeenschappen die een belangrijke rol spelen in de stad. Ze zien hoe Antwerpen door de eeuwen heen zo divers is geworden. Een onvergetelijke ervaring die leerlingen de kans geeft om hun horizon te verbreden en hun begrip van culturele diversiteit te vergroten.</p>
Studiereis Brussel (hv4)	Sociaal, Diversiteit, Wereld	<p>Tijdens het bezoek aan Brussel komen de thema's evolutie, biodiversiteit en ecologie aan bod. De leerlingen bezoeken de volgende plekken:</p> <p>Museum voor Natuurwetenschappen Leerlingen zien van insecten, schelpdieren, zoogdieren een enorme biodiversiteit. Uitleg over het uitsterven van dieren en het achteruitgaan van ecosystemen door een gids. Ook worden leerlingen zich bewust dat mensen zich verantwoordelijk moeten gedragen naar de aarde toe, omdat we een enorme invloed hebben op de natuur. Het is voor de mens zelf ook van belang dat we zorg dragen voor de aarde, Immers ons overleven hangt ervan af.</p>

		<p>Plantentuin van Meise</p> <p>Hier wordt de evolutie van de planten afgebeeld in evolutionaire thematuinen. Hierin vinden de leerlingen een voorbeeld van bomen in de tijd van het carboon. In de kassen tref je verschillende ecosystemen aan zoals het tropische nevelwoud en de woestijn waarbij de leerlingen zich kunnen verwonderen met de aanpassingen die planten hebben ondergaan om in die verschillende ecosystemen te kunnen overleven. Hierdoor krijgen de leerlingen ook een beeld van de kwetsbaarheid van al die ecosystemen.</p>
<p>Studiereis Rotterdam (vmbo3)</p>	<p>Sociaal, Diversiteit, Wereld</p>	<p>Tijdens de studiereis naar Rotterdam brengen de leerlingen een bezoek aan het Remastered museum. In het Remastered museum hebben kunstenaars oude kunstwerken gebruikt voor het maken van tegenwoordige kunst. Er is muziek en digitale techniek toegevoegd om de wereld van toen een betekenis en plek in het nu te geven. De leerlingen leren over diverse en uiteenlopende kunstuitingen en daarbij behorende opvattingen.</p> <p>Na het bezoek is het de bedoeling dat de leerlingen anders tegen de wereld en hun eigen leven aankijken. De boodschap om op een duurzame manier om te gaan met onze planeet.</p> <p>Het overige programma bestaat uit een wandeling langs de verschillende hotspots, kunstwerken en musea in de stad Rotterdam. Per plek moeten leerlingen een vraag beantwoorden m.b.t. de plek. Vervolgens hebben de leerlingen 3 uur lang vrije tijd om de stad te ontdekken.</p>
<p>Outdoorkamp klas 2</p>	<p>Sociaal, Diversiteit</p>	<p>Het Outdoorkamp staat bol van activiteiten waarbij samenwerking, doorzettingsvermogen en behendigheid van het grootste belang is. Ook werken we aan een positieve groepssfeer.</p> <p>De tweedejaars scholieren zijn verdeeld in 2 groepen:</p> <p>Groep 1 (ma t/m wo): 2 klassen BK2, 1 klas TL2, 1 klas V2.</p> <p>Groep 2 (wo t/m vr): 1 klas TL2 en 2 klassen H2.</p> <p>Tijdens het outdoorkamp is er een gezamenlijk programma (woensdag) voor beide groepen en bestaat uit de volgende activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beachgames - Teamtrail - Kanovaren

		<p>Tijdens het outdoorkamp staan de volgende activiteiten per groep op het programma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klimactiviteit in groepen in het klimpark - Touwtrekken - XL suppen - Vlotten bouwen en varen - Boogschieten - Archery tag - Katapult bouwen en schieten - BBQ met kampvuur
Bezoek binnenhof Den Haag (v5/tl4)	Democratie, Sociaal, Diversiteit, Wereld	<p>De excursie naar het binnenhof is in het leven geroepen op de politiek levendiger te maken voor de leerlingen. Deze excursie is voornamelijk gericht op de werking van het parlementaire stelsel en de werkzaamheden van de eerste- en tweede kamer.</p> <p>Het bezoek aan het binnenhof is i.v.m. de verbouwing van het binnenhof stopgezet en krijgt een vervolg na de voltooiing van de verbouwing.</p>
Bezoek Belfort (vmbo3)	Sociaal, Diversiteit, Wereld	<p>Tijdens het bezoek aan het belfort legt een medewerker van ProDemos uit wat de spelregels zijn van de democratie en de rechtsstaat en laat zien wat je zelf kunt doen om invloed uit te oefenen. De raadszaal in het Belfort van Sluis is daar een uitgelezen plek voor omdat de gemeenteraad hier samenkomt. De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan in de gemeente. De gemeenteraad geeft aan wat er in een gemeente moet gebeuren en ziet toe op het werk van de burgemeester en wethouders.</p>
BSM-Waterkamp	Sociaal, Diversiteit, Wereld	<p>De leerlingen overnachten op een camping Cadzand. Tijdens het BSM-waterkamp zijn er aantal opdrachten die de leerlingen moeten voltooien. Dit zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budget: De leerlingen maken een berekening voor financiële zaken wanneer zij gaan studeren om een duidelijk beeld te hebben van het kostenplaatje. - Organisatie: De leerlingen bedenken spelvormen en voeren deze in groepen uit. - Sociale veiligheid: De leerlingen voor veiligheid binnen- en buiten de groep. Op de camping waar zij verblijven, verblijven ook gezinnen met jonge kinderen en anderstalige toeristen (Duits, Frans). <p>Ook is er tijdens het kamp een uitstap naar België. Tijdens deze uitstap gaan de leerlingen op de fiets</p>

		<p>van Cadzand naar Knokke om vervolgens dwars door de zwingel terug te keren naar de camping. Hiervoor moeten de leerlingen goed samenwerken om hun weg terug te vinden door de zwingel.</p>
<p>Bezoek Beekse Bergen klas 1</p>	<p>Sociaal, Diversiteit, Wereld</p>	<p>De laatste lesweek (klas 1), heeft als thema 'Reis rond de wereld'. Leerlingen gaan deze week onder andere naar de Beekse Bergen. Tijdens het bezoek aan de Beekse Bergen krijgen de leerlingen een rondleiding van een ranger. Deze rondleiding gaat langs alle dieren en de ranger geeft informatie over ieder dier, waaronder de leefomgeving van het dier.</p>

Speciale dagen/weken

Extra Curriculair	Leerlijnen Burgerschap Democratie, Participant, Sociaal, Informatie, Diversiteit, Wereld.	Onderbouwing
Leerjaar -		
Paarse vrijdag	Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld	Paarse Vrijdag is een dag waarop scholieren en studenten door het dragen van de kleur paars op school hun solidariteit kunnen tonen met lhbtqi+'ers. De school geeft aandacht aan deze dag door posters op te hangen en tijdens lessen en buiten de lessen om aandacht te schenken aan verdraagzaamheid en het afkeuren van discriminatie.
Week van de verkeersveiligheid/ Verkeer algemeen	Participant, Sociaal, Wereld	Klas 1: Zwinvak, Gastles verkeersonveilige gedragingen, ontwerp campagne-uiting en Autogordelsimulator. Klas 2: Fietskeuring. Klas 3: GRIP junior en Zeven sloten. Klas 4: Gastles nabestaanden.
Anti-pestweek	Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld	De school volgt het landelijke programma van de Anti-pestweek. Mentoren bepalen zelf welke lessen relevant zijn om te behandelen met de mentorleerlingen. Via de link zijn de verschillende lesmaterialen te vinden. https://www.weektegenpesten.nl/lesmaterialen/lesmaterialen-voortgezet-onderwijs/? cpt_year=2023
Schoolfuiven	Sociaal, Informatie, Diversiteit	Tijdens de schoolfuiven worden leerlingen geconfronteerd met goed maatschappelijk en sociaal functioneren. Deze fuiven lenen zich ervoor om een goede band tussen de verschillende leerlingen op te bouwen. Ook zijn er leerlingen van de fuivencommissie (verdeeld over alle leerjaren) die zich bezighouden met het technische aspect. Hieronder verstaan we het instellen en verzorgen van de licht- en geluidsinstallatie.
Bonte avond	Participant, Sociaal, Informatie, Diversiteit	Leerlingen moeten met elkaar dit evenement opzetten (samenwerken). Zij leren verantwoordelijkheid te nemen en zich te

		<p>houden aan gemaakte afspraken. Leerlingen werken zowel achter de schermen (technische aspect en het maken van kostuums en decorstukken) als op het podium (optredens) samen met leerlingen uit alle leerjaren en afdelingen, maar uiteraard ook met docenten. Leerlingen helpen waar nodig de bezoekers van de bonte avond om hen te voorzien van een mooie plek in de aula en bijvoorbeeld een hapje en een drankje tijdens de pauze.</p>
Roparun klas 1	Sociaal	<p>De Roparun is een jaarlijks terugkerende internationale activiteit, waarbij een team van 8 lopers in estafettevorm van Parijs of Hamburg naar Rotterdam lopen.</p> <p>Deze run wordt gelopen om geld in te zamelen om het leven van kankerpatiënten zo dragelijk mogelijk te maken. Waar KWF zich vooral richt op onderzoek en genezing van kanker, richt stichting Roparun zich vooral op de kwaliteit van het leven van kankerpatiënten. Het is belangrijk dat het Zwin College zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt en draagt dan ook graag zijn steentje bij aan dit goede initiatief.</p> <p>In Zeeuws-Vlaanderen wordt een mini variant van de Roparun georganiseerd en de brugklassen van het Zwin College zullen hieraan deelnemen.</p> <p>De leerlingen zullen op vrijdag 24 mei deelnemen aan de mini Roparun Zeeuws-Vlaanderen. In teams van ongeveer 8 personen leggen ze een route van ongeveer 60 km af. Vanaf de start in Oostburg lopen ze naar zoveel mogelijk dorpen (Aardenburg, Sluis, Retranchement, Groede, Breskens, Schoondijke, IJzendijke) om vervolgens weer in Oostburg te finishen. Ondertussen doen ook de basisscholen van Cadzand en Biervliet mee. De route zal dit jaar worden verdeeld over een west en een oost route, zodat er bij alle scholen gestopt kan worden, maar de route niet te lang wordt.</p>
Girlsday	Sociaal, Informatie, Diversiteit	<p>Deze dag maken meiden kennis met techniek. De technieksector bestaat hoofdzakelijk uit mannen. Het initiatief Girlsday is in het leven geroepen om meer vrouwelijke medewerkers in de technieksector te krijgen. Er worden deze dag verschillende technische bedrijven bezocht zodat</p>

		de leerlingen en beeld krijgen van de technieksector.
Open dag/avond	Sociaal	Het doel voor leerlingen is om potentiële nieuwe leerlingen en hun ouders informatie te geven en enthousiasmeren omtrent vervolgonderwijs. De leerlingen beantwoorden vragen die mensen hebben m.b.t. de brugklas.

Overig

Extra Curriculair	Leerlijnen Burgerschap Democratie, Participant, Sociaal, Informatie, Diversiteit, Wereld.	Onderbouwing
Leerjaar -		
Rots & Water	Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld	Tijdens de lessen Rots & Water werken de leerlingen aan hun weerbaarheid en hoe te handelen in bepaalde situaties. Rots staat voor eigen grenzen aan kunnen geven, zelfstandig beslissingen kunnen nemen, een eigen weg kunnen gaan. Water staat voor communicatie, kunnen luisteren, samen naar oplossingen kunnen zoeken, en de grenzen van anderen te respecteren.
Gastpreker(s) Alcohol/ Drugs/Criminaliteit	Sociaal, Wereld	<p>Ieder jaar wordt er in de derde klas en vierde klas een ex gedetineerde uitgenodigd met een eigen verhaal en boodschap.</p> <p>Dit schooljaar was de gastpreker voor de vierdejaars leerlingen Paul Spruit. Op zijn verhaal is de serie: 'Een moord kost meer levens' gebaseerd. Deze serie is te zien op Videoland. De boodschap van Paul Spruit is om jongeren voor een dergelijke toekomst te behoeden en dat hij ze heeft laten inzien dat je leven in enkele seconden kan veranderen. Hij hoopt dat als de jongeren ergens mee zitten, dat ze daarover kunnen praten in plaats van dat ze daarnaar handelen.</p>
Mentor- en keuzemodules ZWIN klas 1 en 2	Participant, Sociaal, Informatie, Diversiteit, Wereld	Het ZWInvak is in het leven geroepen om de leerlingen hun talenten te laten ontdekken, ontwikkelen van vaardigheden,

		<p>meer aansluiting bij de regio en het werken vanuit hun passie.</p> <p>De keuzemodules bestaan uit 40 modules, verdeeld over vijf hoofdthema's: <i>Sport & Gezondheid, Culinaire, ICT, Science en Kunst & Media</i>.</p> <p>De leerlingen kiezen per leerjaar drie thema's. De groepen zijn heterogeen, dus alle afdelingen zijn gemixt.</p> <p>De mentormodules bestaan uit tien verschillende modules. En worden aangeboden aan homogene groepen (stamklas). Per leerjaar worden er vijf aangeboden.</p> <p>Leerjaar 1: ICT, Media(v)aardig, Verkeer, Fake News en Omgaan met geld.</p> <p>Leerjaar 2: ICT 2.0, Social media, Shop till you drop, Alcohol en drugs en Multiculturele samenleving.</p>
<p>Kennismakingsactiviteiten mentor brugklas</p>	<p>Participant, Sociaal, Informatie</p>	<p>Tijdens de eerste lesweek zijn er veel nieuwe indrukken voor de brugklasleerlingen. Er is een programma om hen wegwijs te maken in en rondom de school.</p> <p>Maandag: De leerlingen maken kennis met elkaar. Wanneer de eerste kennismaking heeft plaatsgevonden volgen zij een programma. Dit programma bestaat uit: kluisleutel in ontvangst nemen en een rondje langs de kluisjes, uitleg over roosterzaken en een bezoek aan de Time-Out.</p> <p>Dinsdag t/m donderdag: De leerlingen hebben hun eerste lessen per vak. Zij maken kennis met hun docenten. Ook brengen alle leerlingen een bezoek aan de mediatheek per klas. Tijdens dit bezoek krijgen zij uitleg over het lenen van boeken en laptops.</p> <p>Vrijdag: Activiteitenochtend met verschillende samenwerkings- en individuele activiteiten. Deze activiteiten zijn: koekhappen, spijkerpoepen, blikgooien, zaklopen en touwtrekken.</p>

		Ter afsluiting zitten de klassen samen met hun mentor om het rooster van de komende week door te nemen.
Leerlingenraad	Democratie, Sociaal, Informatie, Wereld	De leerlingen van het Zwin College worden zoveel mogelijk bij de gang van zaken op school betrokken. Elke leerling kan lid worden van de leerlingenraad. De leerlingenraad heeft overleg met de schoolleiding. De definitieve samenstelling wordt aan het begin van het nieuwe schooljaar bekend. Onderwerpen die aan bod kunnen komen bij bijeenkomsten van de leerlingenraad zijn meer van praktische aard, zoals bijvoorbeeld de sfeer op school, milieu en afval, buitenschoolse activiteiten, etc. Leerlingen van de leerlingenraad worden ook nadrukkelijk gevraagd om te helpen bij het organiseren van diverse activiteiten. Een leerling neemt zitting in de medezeggenschapsraad van het Zwin College.
Stage VKR klas 4	Participant, Sociaal	<p>Het doel van de stage VKR is dat leerlingen kennismaken met het vakgebied naar keuze. Dit is meestal het vakgebied waar leerlingen nu een opleiding in volgen (praktijkgericht) of waar mogelijk interesse in is. Leerlingen lopen in december 2 weken stage bij een bedrijf waar zij zelf contact mee moeten zoeken om de stageplaats te verkrijgen.</p> <p>Wanneer de stageplaats akkoord gaat met de stageperiode van 2 weken stelt de stagegever de stagiair in de gelegenheid om in het kader van het onderwijsprogramma van de school stage te lopen. De stage beoogt de stagiair passende leeractiviteiten te laten ontplooiën. De stagegever draagt de stagiair slechts taken op die passen in het stageprogramma.</p>
Beroepenspeeddate BK2	Sociaal, Wereld	De beroepenspeeddate voor BK2 is onderdeel van het oriënteren op de profielkeuze voor het 3e leerjaar (VKR of D&P). Bij deze activiteit bezoeken de VMBO-BK2 leerlingen in de omgeving van de school een bedrijf waarbij ze vanuit hun eigen interesse kunnen kiezen wat ze graag

		zouden willen zien. Dit is heel divers: van bakkerij tot sportschool en alles daartussen.
Beroepenspeeddate vmbo3 – hv4	Sociaal, Wereld	In de 3e klas VMBO (TL en BK) en de 4 ^e klas havo en vwo gaan de leerlingen ook op een beroepenspeeddate, die wordt samen met de andere scholen van VOZVL (Lodewijk College en Reynaert College) georganiseerd in Terneuzen. Daar bezoeken de leerlingen 4 verschillende beroepen in 2 verschillende rondes. Er zijn in totaal meer dan 50 beroepen te kiezen.
Techniek experience klas 2	Sociaal, Informatie	De Techniek Experience wordt georganiseerd door het huis van de techniek en is onderdeel van de techniek oriëntatie. Daar bezoeken de leerlingen een aantal workshops van diverse technische bedrijven uit de regio en daarbuiten.
Studie- en beroepen Voorlichtingsmiddag (SBVM) (hv4)	Democratie, Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld	Tijdens de SBVM bezoeken de leerlingen de Hogeschool Zeeland om kennis op te doen over verschillende HBO- en universitaire opleidingen. In de lokalen wordt uitleg gegeven over verschillende opleidingen die worden aangeboden op de HZ. Ook zijn er andere hogescholen aanwezig met een ander opleidingsaanbod t.o.v. de HZ. Deze dag zal in de toekomst op een Zeeuwse (Walcheren of Zuid-Beveland) middelbare school plaatsvinden.
Voorlichtingsavond oud-leerlingen	Democratie, Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld	De voorlichtingsavond door oud-leerlingen wordt al 20 jaar georganiseerd door het Zwin college. Studenten die in het 2 ^e , 3 ^e , of 4 ^e leerjaar van hun studie zitten komen in de aula vertellen over hun opleiding. Zij benoemen o.a. hun ervaringen van de stad waar zij studeren, op welke school zij hun opleiding volgen, ervaringen over de opleiding die zij volgen en welke eisen er vastzitten aan de toelating van de opleiding.
Bezoek burgemeester BK3	Democratie, Participant, Sociaal, Wereld	Leerlingen van basis en kader 3 krijgen een gastles van de burgemeester. Tijdens deze gastles bespreekt de burgemeester de verschillende taken van de gemeente zoals:

		<ul style="list-style-type: none"> - Burgerzaken - Veiligheid - Economische zaken - Sociale zaken - Zorg, welzijn en volksgezondheid - Asielbeleid en integratie - Onderwijs - Ruimtelijke ordening en huisvesting - Verkeer en vervoer - Milieubeheer - Cultuur, sport en recreatie
Wat regelt de overheid? TL2 gastles Gemeente Sluis	Democratie, Participant, Sociaal	De leerlingen van TL2 hebben een gastles in het gemeentehuis van de gemeente Sluis. Deze gastles is gericht op het KKC en de afdeling Burgerzaken. Dit bezoek is gericht op het informeren van de leerlingen over wat de gemeente Sluis voor de inwoners doet.
2de klas Gastles Vluchtelingen JOTA	Democratie, Participant, Sociaal, Wereld	<p>op 13 en 14 mei zullen alle tweede klassen naar Jota gaan tijdens het vak levensbeschouwing. Daar krijgen ze i.s.m. Jota een gastles waar een vluchteling zijn/haar verhaal gaat vertellen waarom hij/zij is gevlucht en wat hij/zij onderweg allemaal is tegengekomen.</p> <p>Informatie over Jota: https://www.jotaooostburg.nl/</p>
Make It Happen (Lions club)	Democratie, Participant, Sociaal, Wereld	<p>Dit project is opgezet door de Lions Club omdat men meer aansluiting zoekt bij jongeren. De Lions club wil zorgen voor een bevordering van de regionale betrokkenheid.</p> <p>Tijdens het project doen de leerlingen de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen bedenken binnen de klas in groepjes tijdens de Zwin lessen een evenement voor de leeftijdscategorie 12-18 jaar. - De leerlingen bedenken ook zelf in groepjes ideeën hoe ze hier geld voor kunnen ophalen. - De leerlingen gaan het fundraising idee ook zelf uitvoeren onder begeleiding van de Lions coach. - De leerlingen oefenen met 21^e eeuwse vaardigheden.

		(organiseren, plannen, ict, communiceren, samenwerken, netwerken en presenteren).
--	--	---

Resultaten

De onderwijsactiviteiten in onze leerlijnen moeten leiden tot het bereiken van de eerdergenoemde leerdoelen. Uiteraard willen we in het kader van onze kwaliteitszorg zicht hebben op de mate waarin deze doelen bereikt worden en dat vergt een zo goed mogelijke concretisering van de gewenste resultaten.

Onze onderwijsactiviteiten in het kader van burgerschap zijn echter zeer gevarieerd en verschillen tevens in de mate waarin de resultaten beschreven kunnen worden. We hanteren daarbij de volgende vormen van resultaatbepaling:

1. **Kennistoets.** De meest 'klassieke' vorm van resultaatbepaling verloopt via een schriftelijke of mondelinge toets waar de leerling moet aantonen of zij over specifieke kennis of (theoretische) vaardigheden beschikt. In de meeste gevallen zullen de betreffende vragen of opdrachten onderdeel uitmaken van een groter geheel van de vakinhoud, bijvoorbeeld bij vakken als geschiedenis, biologie en informatiekunde.
2. **Praktijktoets.** Bepaalde opdrachten zijn gericht op het aantonen van vaardigheden, waarvoor een leerling een beoordeling kan krijgen. Hier betreft het vooral praktische vaardigheden als bijvoorbeeld *samenwerken* of *debatteren*. Ook hier geldt dat een bijbehorende beoordeling onderdeel kan uitmaken van een groter geheel (bijvoorbeeld een sub-beoordeling voor de kwaliteit van samenwerking bij een groepsopdracht).
3. **Project.** Meerdere activiteiten kennen een projectmatige en meer integrale opzet waarbij leerlingen (vaak in groepsverband) langere tijd aan een project werken en het project afsluiten met een presentatie. In het kader van burgerschap kunnen hiervoor specifieke thema's in beeld komen. Een project wordt afgesloten met een presentatie, waarvoor uiteraard veel verschillende vormen mogelijk zijn.
4. **Deelname.** Meerdere (aspecten van) doelen worden bereikt door leerlingen zaken te laten ervaren. Bijvoorbeeld door deel te nemen aan een scholierendebat in de gemeenteraad of gewoonweg deel te nemen aan een scholierenfeest. Per activiteit zal een docent bepalen of enkel deelnemen volstaat om het doel te bereiken of dat er een follow-up zal zijn met bijv. een evaluatie, toets of presentatie

Concreet verwachten we vanuit onze leerdoelen de volgende resultaten te bereiken:

1. Kennis van democratische principes:

- Leerlingen kennen de lokale en landelijke institutionele inrichting van onze staatrechtelijke democratie;
- Leerlingen kennen de Europese institutionele inrichting en de invloed daarvan op landelijke besluitvorming;
- Leerlingen weten op welke wijze zij invloed kunnen uitoefenen op de democratische besluitvorming en kennen daarbij het begrip van vrije verkiezingen;
- Leerlingen kennen de belangrijkste grondrechten zoals vrijheid van meningsuiting en mensenrechten;

2. Actieve deelname aan de samenleving:

- Leerlingen ervaren aspecten van vrijwilligerswerk en (lokale) en leren maatschappelijke organisaties kennen;
- Leerlingen oefenen invloed uit op besluitvorming binnen de school door betrokken te zijn bij inspraak of andere wijze van beïnvloeding;
- Leerlingen hebben zicht op het functioneren van de lokale politiek.

3. **Sociale en interculturele vaardigheden:**

- Leerlingen zijn in staat om sociaal te functioneren omdat ze kunnen samenwerken, om kunnen gaan met verschillen van mening en respect te tonen voor de ander.
- Leerlingen zijn in staat om sociaal te functioneren ondanks eventuele verschillen in sekse, geaardheid, religie of etniciteit.
- Leerlingen kennen de verschillende vormen van geaardheid zoals deze gedefinieerd zijn in het begrip lhbtq+;
- Leerlingen zijn zich bewust van maatschappelijke (sociale) problemen als racisme en seksisme die voortkomen uit het niet of nauwelijks accepteren van verschillen in sekse, geaardheid, religie of etniciteit.

4. **Kritisch denken en mediawijsheid:**

- Leerlingen kunnen informatie via standaard informatietechnologie verwerven;
- Leerlingen zijn in staat om te kwaliteitsbeoordelen van de informatiebron;
- Leerlingen weten hoe social media werken (algoritmen);
- Leerlingen weten wat de invloed van social media kan zijn op de publieke opinie en het democratische proces.

5. **Burgerschapsverantwoordelijkheid:**

- Leerlingen beseffen dat zij invloed kunnen hebben op hun (naaste) omgeving en daardoor medeverantwoordelijk zijn voor het functioneren van de samenleving;
- Leerlingen kunnen reflecteren op eigen handelen en daarbij beoordelen welke normen en waarden zij daarbij hanteren;

6. **Mondiale bewustwording:**

- Leerlingen kennen de huidige mondiale vraagstukken en de daaruit voortvloeiende effecten en dilemma's;
- Leerlingen kennen de wijze waarop landen economisch, cultureel of politiek aan elkaar verbonden kunnen zijn en hebben daarbij zicht op de onderlinge afhankelijkheid;
- Leerlingen hebben aspecten van een andere cultuur leren kennen door deel te nemen aan een internationaal programma.

Professionalisering

Onze docenten werken samen in teams, waar we vanuit waardering, positiviteit en aandacht samen onderwijsontwikkeling oppakken om kwaliteiten te benutten en successen te vieren. We zijn collegiaal en respectvol met elkaar in gesprek over hoe we elkaar sterker kunnen maken t.b.v. de ontwikkeling van ook ons burgerschapsonderwijs. We ontwikkelen ons op deze manier verder als school waar wederzijds vertrouwen, waardering, respect, openheid en betrokkenheid vanzelfsprekend is.

Onze docenten zijn bekwaam om ook de onderwijsactiviteiten die gelieerd zijn aan burgerschap kwalitatief goed te organiseren en uit te voeren. Samen dragen we er zorg voor dat er een veilige schoolomgeving is om ook gevoelige onderwerpen te kunnen bespreken. Daar waar docenten problemen ervaren, vindt intervisie plaats. Waar nodig geacht, organiseert het team specifieke training of scholing.

Burgerschap is geen apart vak op onze school, maar in feite een geïntegreerd programma in alle leerjaren en afdelingen. Het is daarom belangrijk dat onze visie op burgerschap breed gedeeld wordt en dat de docententeams zich ook eigenaar voelen van het curriculum. Dit doen we o.a. door het onderwerp burgerschap regelmatig te agenderen op te teamvergaderingen ter evaluatie en ontwikkeling.

Juist burgerschap leent zich sterk voor participatie van en in de omgeving. Onze school heeft daarom veel externe relaties met o.a. overheid en maatschappelijke organisaties om in nauwe samenwerking activiteiten te kunnen organiseren. Dit bevordert het leren van leerlingen.

Kwaliteitszorg

Uiteraard willen we als school weten of we onze leerdoelen en daaraan gekoppelde eindresultaten inzake burgerschapsonderwijs behalen.

We organiseren

Een belangrijke borging daarvan zit hem in het feit dat veel zaken onderdeel uitmaken van het basiscurriculum. Het verwerven van de betreffende kennis en vaardigheden vindt daarom plaats tijdens de reguliere lessen en onderwijsactiviteiten. Activiteiten als bijv. maatschappelijke stage, Paarse Vrijdag, gemeenteraad en kennismakingskamp ('t Jagertje) maken standaard onderdeel uit van het jaarprogramma. Jaarlijks wordt in overleg met o.a. de mentoren en het ondersteuningsteam bepaald welke theateractiviteiten plaatsvinden om aandacht te geven aan specifieke aspecten in het kader van burgerschap (pesten, racisme, verliefdheid, lhbtqi+)

We toetsen

Omdat veel activiteiten onderdeel uitmaken van de vakcurricula, wordt het verwerven van kennis en vaardigheden automatisch getoetst. Resultaten bij met name vakken als geschiedenis, biologie en levensbeschouwing geven daarbij een behoorlijke indicatie van de mate van verwerving. In andere gevallen checken we of leerlingen actief deelgenomen hebben aan onderwijsactiviteiten die buiten de lessen plaatsvinden, zoals kennismakingskamp, maatschappelijke stage of theaterbezoek. De school is in afwachting van landelijke meetinstrumenten om het brede pallet van burgerschapsonderwijs in vergelijk met andere scholen te kunnen meten. In afwachting daarvan wordt door het Zwin College in het jaarlijks verplichte leerlingentevredenheidsonderzoek een extra peiling per leerjaar en per afdeling opgenomen die zichtbaar maakt waar we ten opzichte van de eisen van de inspectie aangaande burgerschap staan, zodat er op basis van concrete gegevens per leerjaar en per afdeling kan worden bijgestuurd.

We evalueren

Een belangrijk evaluatie-instrument vormt onze jaarlijkse leerlingentevredenheid, waarbij we specifiek inzoomen op zaken als pesten, discriminatie en sfeer binnen de school. De vierjaarlijkse Gezondheidsmonitor van de GGD vormt daar een kwalitatief sterke aanvulling op. Mentoren voeren gesprekken met klassen en individuele leerlingen en brengen aan de hand zaken in bij de teambesprekingen. Ook de zorgcoördinator levert input daartoe. Eénmaal per jaar agenderen we het thema burgerschap bij de medezeggenschapsraad om daarmee feedback te ontvangen van de diverse geledingen en eventuele aanbevelingen tot bijstelling van het programma te ontvangen. Ook de raad van advies (stakeholders van de organisatie) wordt in de gelegenheid gesteld om met de schoolleiding over het thema burgerschap van gedachten te wisselen.

We verantwoorden

In het schoolplan en in onze schoolgids verwoorden we onze ambities op het terrein van burgerschap met een beschrijving op hoofdlijnen van onze onderwijsactiviteiten. We presenteren de resultaten van onze tevredenheidsonderzoeken op de openbare site *Scholen op de kaart*. Op onze website en via de media laten we zien welke bijzondere activiteiten we in dit kader organiseren en doen daar verslag van.

Het bestuur van VO Zeeuws-Vlaanderen ziet erop toe dat ook onze school voldoet aan de wettelijke eisen ten aanzien van burgerschapsonderwijs. Daarvoor eist het bestuur o.a. dat elke school beschikt over een beleidsplan burgerschap en beoordeelt of dit voldoet aan zowel de landelijke eisen als ambities van de school en de stichting op dit terrein. Ter monitoring brengt de algemeen directeur regelmatig verslag uit van de uitvoering van het beleidsplan.

Bijlage 1 Inspectiekader: basiswaarden en basisvaardigheden

Het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en het (op school) handelen vanuit deze waarden is een belangrijke opdracht voor scholen.

De 8 basiswaarden (code):

1. Vrijheid van meningsuiting (Bw1)
2. Gelijkheidsbeginsel (Bw2)
3. Begrip voor anderen (Bw3)
4. Verdraagzaamheid (Bw4)
5. Intolerantie (Bw5)
6. Afwijzen van discriminatie (Bw6)
7. Autonomie (Bw7)
8. Verantwoordelijkheidsbesef (Bw8)

1. **Vrijheid van meningsuiting** betekent dat je mag zeggen of schrijven wat je denkt of tegen de opvatting van anderen in mag gaan. Iedereen mag dus ook zijn of haar geloof uitdragen, of zijn of haar mening aan anderen voorhouden. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.
2. Het **gelijkheidsbeginsel** (ook wel gelijkheid of gelijkwaardigheid genoemd) betekent dat mensen van gelijke waarde zijn. Daarbij maakt het niet uit wat je denkbeelden zijn of wat je gelooft. Je hoeft niet te vinden dat die denkbeelden of gebruiken zelf waardevol zijn, maar wel dat mensen met andere denkbeelden en gebruiken niet minder waard zijn dan jij of dan jouw groep.
3. **Begrip voor anderen** betekent dat je probeert te begrijpen waarom mensen of groepen bepaalde denkbeelden of gebruiken hebben: wat is de achtergrond daarvan en waarom is dat belangrijk voor een ander?
4. **Verdraagzaamheid** (ook wel tolerantie genoemd) betekent dat je de mening of het gedrag van een ander accepteert, ook al ben je het er helemaal niet mee eens. En het betekent ook dat je iedereen de ruimte wilt geven om zo'n mening of zulk gedrag te hebben. Natuurlijk moet iedereen zich daarbij wel houden aan de wet.
5. Afwijzen van onverdraagzaamheid: onverdraagzaamheid (ook wel **intolerantie** genoemd) is het tegenovergestelde van tolerantie. Het betekent dat je vindt dat andere mensen of groepen, dingen waar jij het niet mee eens bent niet zouden mogen denken of doen; en dat je het niet nodig vindt dat ieder de ruimte krijgt om zo'n mening of zulk gedrag te hebben.
6. **Afwijzen van discriminatie**: discriminatie betekent dat mensen of groepen bij anderen achtergesteld worden of dat je vindt dat er voor mensen met andere denkbeelden of gebruiken niet zoveel ruimte hoeft te zijn of dat die denkbeelden of gebruiken misschien zelfs verboden moeten worden.
7. **Autonomie** betekent dat iedereen zelf kan bepalen wie hij/zij wil zijn en hoe hij/zij zijn/haar leven wil leiden. Iedereen is dus bijvoorbeeld vrij om zelf te bepalen welke denkbeelden of welk geloof voor hem/haar belangrijk zijn/is. Daarbij moet je je wel houden aan de wet.
8. **Verantwoordelijkheidsbesef** betekent dat mensen verantwoordelijkheid willen nemen voor wat ze zeggen en doen (en wat ze niet zeggen en doen) en dat ze daarbij rekening willen houden met wat dat voor anderen betekent. Daarbij is vooral belangrijk dat je probeert anderen niet te schaden en dat je de samenleving en de democratie wilt helpen om goed te functioneren. Hoe je dat doet, mag iedereen zelf weten.

Ons burgerschapsonderwijs richt zich in ieder geval op bevordering van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en de kennis, houdingen en vaardigheden die daarbij van belang zijn. Dat geldt ook voor de sociale en maatschappelijke competenties die nodig zijn in de pluriforme democratische samenleving, en de kerndoelen die daaraan gerelateerd zijn.

De 4 basisvaardigheden (code):

1. Democratisch handelen (Bv1)
2. Maatschappelijk handelen (Bv2)
3. Omgaan met conflicten (Bv3)
4. Omgaan met verschillen (Bv4)

Democratisch handelen: De democratische spelregels in acht nemen.

Maatschappelijk handelen: Verantwoordelijkheid nemen.

Omgaan met conflicten: Zelfstandig kunnen oordelen.

Omgaan met verschillen: Op een goede manier met diversiteit omgaan.

Koppeling basiswaarden en -vaardigheden aan de 6 leerlijnen Burgerschap op het Zwin College

Basiswaarden	Koppeling aan de leerlijnen
Bw1	Democratie, Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld
Bw2	Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld
Bw3	Democratie, Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld
Bw4	Democratie, Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld
Bw5	Democratie, Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld
Bw6	Democratie, Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld
Bw7	Democratie, Participant, Sociaal, Diversiteit, Wereld
Bw8	Democratie, Participant, Sociaal, Informatie, Diversiteit, Wereld

Basisvaardigheden	Koppeling aan de leerlijnen
Bv1	Democratie, Participant, Sociaal, Wereld
Bv2	Democratie, Participant, Sociaal, Wereld
Bv3	Participant, Sociaal, Informatie, Diversiteit, Wereld
Bv4	Diversiteit, Wereld